

Kokousmuistio

Kokousmuistio

Parlamentaarinen työryhmä valmistelemaan vaalialuemalli eduskuntavaalien suhteellisuuden parantamiseksi

IV Kokous
20.9.2024 kello 13-15
Aleksanterinkatu 7, kh. Lohi. Helsinki.

Asialista

1 Kokouksen avaus ja osallistujien toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ajassa 13.01.

Kokouksen alussa pidettiin lyhyt esittäytymiskierros, jonka perusteella todettiin osallistujat:

Timo Elo (pj)
Antti Siika-Aho
Fredrik Guseff
Harri Vuorenpää
Mikko Rekimies
Mikkel Näkkäläjärvi
Elina Kestilä-Kekkonen
Lauri Tarasti
Arto Jääskeläinen
Tuomas Rekola (siht)
Oula-Antti Labba (siht)
Iida Sunell (siht)

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

2 Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin.

3 Vaalialuemalli

Sihteeri Tuomas Rekola alusti esittelemällä liitteen 2.

Fredrik Guseff huomautti, että vaalialueen tuloslaskennan lopputulos on neljässä ensimmäisessä mallissa samankaltainen. Malleista ainoastaan vertauslukujen koonta -menetelmä poikkeaa muista lopputuloksen osalta. Guseff pohti, että malleista Hare-Niemayer -menetelmä puolueittain olisi helpoimmin selitettävissä ehdokkaille.

Elina Kestilä-Kekkonen totesi, että kaikki mallit ovat vaikeita selittää äänestäjille. Kestilä-Kekkonen kertoi pitävänsä vertauslukujen koonta -menetelmästä, sillä siinä pelataan tutusti vertausluvuilla. Toisaalta Hare-Niemayer -menetelmä puolueittain olisi kaikista intuitiivisin. Balnskin menetelmässä taas pelataan niin paljon jakajilla, että se on vaikeasti ymmärrettävä. Lisäksi Kestilä-Kekkonen nosti esiin kysymyksen sitä, tarvitseeko jakamiseen käytettävän mallin olla kuinka helposti ymmärrettävissä kansalaisille.

Puheenjohtaja Timo Elo tiedusteli, onko vaalituloksen seurantaan käytettävä tietotekniikka sillä tasolla, että se osaisi nostaa läpimenevien ehdokkaiden nimet oikein.

Arto Jääskeläinen kertoi tietotekniikan tason riittävän.

Fredrik Guseff nosti esiin, että ääntenlaskenta saattaa olla alkuillasta eri tasolla Lapissa sekä Oulussa, joka saattaa vaikuttaa vaalituloksen seurantaan. Toisaalta sama tilanne jo nyt, kun ääntenlasku on eri tasolla eri alueilla.

Harri Vuorenpää kertoi Perussuomalaisten karsastavan sitä, että valtakunnan tasolla olisi kaksi eri järjestelmää vaalituloksen laskemiseksi. Vuorenpää kommentoi myös, ettei ymmärrettävyyttä tarvitse murehtia liikaa, kunhan malli on toteutettavissa.

Mikko Rekimies totesi, että perusäänestäjälle ja jopa myös politiikassa mukana olevalle henkilölle on välillä vaikeaa selittää nykyinenkin malli. Rekimies totesi lisäksi, että vaalialuemalli on järkevin ratkaisu nykyisiin ongelmiin.

Antti Siika-Aho kommentoi, ettei vaalialuemallia katsota Keskustassa hyvällä esimerkiksi perustuslaillisten ongelmien vuoksi. Mieluummin ratkaisuna voisi olla vaalijärjestelmän muutos koko valtion tasolla. Äänikynnyksen muutokseen vaalialuemalli on liian raju ratkaisu.

Puheenjohtaja Timo Elo totesi, että Lapin tilanne on väistämättä ratkaistava.

Mikko Rekimies tiedusteli, että vaatiiko vaalialuemallin käyttöönotto perustuslain muutosta, jolloin malli voisi tulla voimaan aikaisintaan vasta vuoden 2031 vaaleissa.

Arto Jääskeläinen totesi tähän, että näkee käyttöönoton vaativan perustuslain 25 pykälän muutoksen. Jääskeläisen mukaan perustuslain muutokseen voidaan kysyä kantaa perustuslakiasiantuntijoilta sitten kun työryhmän ehdotus on valmis.

Lauri Tarasti oli Jääskeläisen kanssa samalla kannalla liittyen perustuslain muutokseen.

Mikko Rekimies korosti, että vuoden 2027 eduskuntavaalien vaaliliitoista aloitetaan keskustelu jo pian, joten tältä kannalta olisi hyvä tietää, pitääkö mahdollinen vaalialuemalli ottaa jo vuoden 2027 vaaleissa huomioon.

Puheenjohtaja Timo Elo tiedusteli, onko perustuslakiasiantuntijoilta mahdollista kysyä asiaan kantaa jo ennen työryhmän virallista ehdotusta.

Arto Jääskeläinen totesi tämän olevan mahdollista.

Antti Siika-Aho huomautti, että perustuslakiasiantuntijoilta jonkin asian kysyminen on aina myös symbolisesti merkittävää. Siika-Aho toivoi, että asiasta päätettäisiin vasta tulevassa kokouksessa, jotta puoluesihteereillä on mahdollisuus keskustella asiasta ensin puoluejohdon kanssa.

Puheenjohtaja Timo Elo totesi, että asiaa voidaan pohtia seuraavassa kokouksessa.

Arto Jääskeläinen muistutti työryhmää, että ensimmäisen kokouksen liitteistä löytyy muistio, jossa vaalialuemallia käsitellään suhteessa perustuslakiin.

4 Vaaliliittojen asema vaalialuemallissa

Sihteeri Tuomas Rekola alusti keskustelua esittelemällä liitteen 3. Liitteen loppuun oli kirjattu kysymyksiä työryhmälle pohdittavaksi.

Lauri Tarasti huomautti, että yhteislistakysymykseen ratkaisu olisi joko sama yhteislista molemmille vaalipiireille, tai sitten vaaliliitto, jota ei nykyisin mukaan voida sallia.

Fredrik Guseff totesi ainoastaan identtisten vaaliliittojen hyväksymisen olevan selkein ja loogisin vaihtoehto liittyen kysymykseen vaaliliittojen hyväksymisestä.

Elina Kestilä-Kekkonen kertoi olevansa samaa mieltä siitä, että vain identtisten vaaliliittojen hyväksyminen olisi paras ratkaisu. Kestilä-Kekkonen nosti esiin, että oleellista on keskustella myös valitsijayhdistysten roolista. Mikäli valitsijayhdistysten ehdokkaille annetaan mahdollisuus olla ehdolla samaan aikaan kahdessa vaalipiirissä, luo tämä ongelman ehdokkaiden yhdenvertaisuuden kannalta.

Mikkel Näkkäljärvi kommentoi, että on myös vain identtisten vaaliliittojen hyväksymisen kannalla. Näkkäljärven mukaan vaaliliittojen kieltäminen kokonaan olisi kova toimenpide, jonka lisäksi epäidenttisiin vaaliliittoihin liittyisi paljon problematiikkaa.

Puheenjohtaja Timo Elo kertoi olevansa samaa mieltä siitä, että vain identtisten vaaliliittojen hyväksyminen on tilanteessa ainoa toimintatapa. Valitsijayhdistyksen ehdokkaiden aseman suhteen Elo kommentoi, että ehdokas ei voisi olla kahdessa vaalipiirissä ehdolla. Yhteislistojen aseman suhteen Elo esitti, että valitsijayhdistysten yhteislista voitaisiin mahdollisesti sallia.

Fredrik Guseff oli puheenjohtaja Elon kanssa samaa mieltä yhteislistojen asemasta. Guseff myös huomautti, että muussa tapauksessa valitsijayhdistykset jäävät epätasa-arvoiseen tilanteeseen.

Työryhmän keskusteluissa korostui se, että paras ratkaisu olisi ainoastaan identtisten vaaliliittojen salliminen. Lisäksi vaalialueella ei tulisi sallia yksittäisen valitsijayhdistyksen ehdokkaan asettumista ehdolle useammassa kuin yhdessä vaalialueen vaalipiirissä. Keskustelun pohjalta todettiin osallistujien olevan samaa mieltä myös siitä, että valitsijayhdistyksille tulee olla mahdollista muodostaa vaalialueen tason valitsijayhdistysten yhteislista.

5 Muistion tilaaminen työryhmän käyttöön

Työryhmän edellisessä kokouksessa keskusteltiin työryhmän tarpeesta selvittää kansainvälistä tilannetta vaalialuemalleista tai vastaavista järjestelmistä. Edellisen kokouksen keskusteluun pohjaten sihteerin Tuomas Rekola esitteli liitteen 4, jossa ehdotettiin oikeusministeriön hankkivan työryhmän käyttöön kansainvälistä vertailua koskevan muistion.

Työryhmän keskustelussa muistion todettiin olevan työryhmälle tarpeellinen ja päätettiin tilata sellainen työryhmän käyttöön.

6 Muut asiat

Sihteerin Tuomas Rekola tiedusteli työryhmältä, miten loppuvuoden kokousten ajankohdista halutaan sopia. Työryhmä keskusteli seuraavien kokousten määrästä ja ajankohdista.

7 Seuraavan kokouksen ajankohdasta sopiminen ja kokouksen päättäminen

Työryhmä päätti seuraavan kokouksen ajankohdaksi 25.10.2024 kello 13.

Puheenjohtaja päätti kokouksen ajassa 14.21.